

همیشه بیدار خانم‌ها

چشمان همیشه بیدار مادران غزه

روایت دست اول یک مادر فلسطینی؛ از غزه تا تهران

فلسطین تمام وجودمان است

نمی‌گذارم عکس بگیریم، اما تا دلت بخواهد از غزه و فلسطین می‌گوید. به عربی فصیح سخن می‌گوید؛ بدون لهجه. «ح» را «ژ» تلفظ می‌کند و می‌گوید: «جای ما اینجا نیست. من متولد غزه‌ام. غزه برای من فقط خاک نیست. ۱۲ ساله که بومد از طرف مدرسه برای زیارت به مسجدالاقصی رفته بودیم. خیلی از همکلاسی‌هایم با خودشان کیسه‌ای آورده بودند تا خاک آنجا را به یادگار ببرند تا در محل زندگی خود بوی بیت‌المقدس را داشته باشند. ما فلسطین را فقط یک قرارداد بین‌المللی نمی‌دانیم. آنجا تمام وجودمان است.» «اگر ما گریه می‌کنیم برای ندامت و پشیمانی نیست؛ برای از دست دادن یک انسان است؛ برای نابود شدن انسانیت است.» اینها بخش‌هایی از کلام مادر بتول است. به‌تازگی به ایران آمده. مریم خواهر بتول، همچون او در انتظار فرزند در راهش است. یکی، دو روز دیگر به دنیا خواهد آمد. مادر که برای همراهی و مقدمات زایمان آن دختر به ایران سفر کرده، با اقتدار آمیخته به صبر به ما می‌نگرد. او خود خود فلسطین است.

روزی برای تمام سال

انگار بیانیه می‌خواند؛ محکم، استوار و قاطع! «این یک عقیده است که نسل به نسل باید منتقل شود. از مادر بزرگم به مادرم و از مادرم به من. من هم به فرزندم و فرزندم به فرزندش. حتی اگر سال‌های سال بگذرد، روزی می‌رسد که ما به آنجا برمی‌گردیم. مردم فلسطین به خانه‌هایشان خطاب می‌کنند: «ای خانه! هر قدر هم که زمان بگذرد ما روزی بر خواهیم گشت.» مادر بتول اینها را می‌گوید. بتول می‌گوید: «مادر بزرگم بر ایمان تعریف کرده که ۷ساله بوده که با حمله به خانه‌هایشان آنان را بیرون می‌کنند. اینکه خانه‌شان چطور است. در چه محله‌ای است. مادر بزرگم حتی از دیوارها و همسایه‌ها هم سخن می‌گفت. همه فلسطینی‌ها با این آرزو زندگی می‌کنند که «یک روز بر خواهیم گشت. این سند خانه، این کلیدش و این آدرس! اینجا ملک ماست.» نشان این حرف هم کلید خانه مادر بزرگم است که به دست ما رسیده است.

فصل زیتون، انار و پرتقال

بتول از خاطراتش می‌گوید؛ از کودکی‌اش و از خانواده. «زندگی مردم فلسطین خیلی به استحکام بنیان خانواده بند است. خیلی از اقوام با هم در یک محل زندگی می‌کنند. تعداد فرزندان مادر غزه زیاد است. به کم راضی نمی‌شویم؛ مخصوصاً از زمانی که رژیم صهیون به خانه‌هایمان هجوم آورده و این‌اواخر هم که قصد نکلش دارد، ما با شوهر دادن دخترانمان و به میدان فرستاند پسرها، نسل آینده را آماده می‌کنیم. نمی‌گذاریم زمین پدری مان را غصب کنند. اینجا برای ماست.» به کاغذی که در دستانتیم وجود، اشاره کرد و از سرعت غصب زمین‌های فلسطینی توسط رژیم صهیونیستی گفت. مادر بزرگم همیشه از قدیم تعریف می‌کرده در حال آشپزی که بود، در حال همپانداری و یاد ر ایام و ساعات قبل از خواب. نمی‌دانم چرا؟! ولی شنیدن این داستان‌ها در سنی بر ایمان جذاب و شنیدنی است. انگار نخستین‌بار است که می‌شنویم. از تمام کارهای روزمره روایت می‌کرد: «در فصل زیتون و فصل انار و فصل چیسیدن پرتقال ... چه غذاهایی می‌پختیم، چه کارهایی می‌کردیم، چه جاهایی می‌رفتیم و چه دورهمی‌هایی داشتیم.»

مقتدر و مظلوم، همچون مردمانش

با برگرداندن کلام این مادر به فارسی، حس لغات را کم کرده‌ام. وطن! کلمه‌ای که وجودش را سرشمار از امنیت کرد. آرام شد. مقتدر و مظلوم؛ همچون هموطنانش. وقتی از وطن سخن می‌گوید سراسرای وجودش احساس می‌شود. صدای محکمی دارد؛ اما بغض را نمی‌تواند پنهان کند. وطن! روحی... کلبی... کل‌الخی... کل‌شیء... مدارسنا... مساجداننا... طفولنا... بغضش ترکیه، اما کلامش منقطع نشد. وطن تنها کلمه‌ای بود که در این یک ساعت گفت‌وگویم توانست بغضش را نمایان کند. حتی خبر شهادت عمو هم این‌اشک‌ها را از خزانه نگاهش بیرون نکشید، اما وطن... بغض را می‌خورد و ادامه می‌دهد: «وطن برای ما از یک مادر هم بیشتر است. فکر ما، وجدان ما، جان ما، اجساد ما؛ جایی که حضاری جانت را بدهی تا بماند و برای فرزندان حفظ شود. من در شمال غزه به دنیا آمدم. بزرگ شدم. من در غزه مثل ماهی‌ام. چشمانم را ببندید و هر جایی از آن رهایم کنید، بدون باز کردنش به خانه‌ام برمی‌گردم. من برای غزه‌ام، از غزه‌ام و با غزه...»

همکلاسی

استرین عامل مهم حواس پرتی

عدم تمرکز حواس مشکلی است که بسیاری از افراد، به‌خصوص دانش‌آموزان با آن روبه‌رو هستند. این مهم، اگر رفع نشود می‌تواند در دسرهای زیادی را برای دانش‌آموز به‌وجود آورد. مهم‌ترین بازتابش رکود تحصیلی است. دکتر آمنه ذاکری روان‌شناس کودک و نوجوان به دلایل حواس پرتی دانش‌آموزان اشاره می‌کند.

قبل از درمان حواس پرتی باید دلیل ابتلا به آن را بررسی کرد. کودکی که سر کلاس تمرکز لازم را ندارد و صحبت‌های معلم را متوجه نمی‌شود یا نوجوانی که در کلاس نشسته اما ذهنش جای دیگری سیر می‌کند قطعاً چنین دانش‌آموزی نمی‌تواند نمره مطلوب را به‌دست آورد. بنابراین با برخورد تند و خشن پدر و مادر روبه‌رو می‌شود. این کودک یا نوجوان به مرور زمان از درس زده شده و کار به جایی می‌رسد که فقط از ترس والدین خودی مدرسه می‌شود.

اگر کودک شما مدام به بیرون از پنجره یا محیط اطراف نگاه می‌کند در حالی که قرار است درگیر فعالیت‌هایی مانند تکالیف یا کارهای خانه باشد، می‌توان گفت کودک شما تمرکز کمی دارد. اغلب این بچه‌ها اعتماد به نفس پایینی دارند و همیشه بی‌قرار هستند.

کمبود خواب نقش مهمی در کاهش تمرکز دارد، چرا که فرایند فکری را کند می‌کند، نکته دیگر مضطرب بودن کودک یا نوجوان است. او همیشه از موضوعی رنج می‌برد و ذهنش مشغول است.

ریحانه ابراهیم‌زادگان یادداشت روزنامه‌نگار

«یوکاید، موسی را به نیل خون می‌سپارد»

خبرنگار داشت با جوان فلسطینی مصاحبه می‌کرد که نقاب به‌صورت داشت تا حین مبارزه توسط صهیونیست‌ها شناسایی نشود. زنی میانسال از کنارشان گذشت و بی‌درنگ نقاب از صورت جوان برداشت و از او خواست سر بلند و نامدار بچنگد...

این تصویر، آخرین تصویر مقاومت فلسطین نیست. حالا دیگر اخبار فلسطین مدام به‌روز می‌شود و آنچه تغییر نمی‌کند، جنس خاص مقاومت در میان مردمش است. سال‌ها تصویر زنی سفید به دوش که با سنگ به جنگ اسرائیل رفته، یادآور جنس خاص شجاعت در دل زنان مقاومت بود. اما حالا آن زن و هزاران زن چون او، در سرزمین کوچک غزه تکثیر شده‌اند و مقاومت فلسطین چون چشمه‌ای از دل خاک غزه جوشیده و وقت آن است در همه فلسطین جاری شود. مگر چند جنگ در طول تاریخ این همه‌سال به درازا کشیده است که یک روزش هزاران شهید داشته باشد؛ که داغدارانش جز شکر خدا به زبان نیاورند؛ که ۷۰هزار حماسه برای تاریخ به‌جا گذاشته باشد؛ که مادرانش کودکان خود را به خاک سپارند و بعد، از کنار مزار فرزندان خود سنگ بردارند و به جنگ بازگردند؟ که از دامن زنانش، مردانی بر خیزند که سرزمین خود را به هیچ بهایی... به «هیچ» بهایی‌سی رها نکنند و جان و مال و فرزندشان را فدای خاک سرزمینی‌کنند که سال‌هاست خون پدران و مادران و برادران و خواهرانشان روی آن ریخته.

زنی که نقاب از صورت فرزند فلسطین کنار زد، آنجا چه می‌کرد؟ مگر غزه میدان نبرد نیست؟ چرا پا به خیابان گذاشته بود؟ با چه زهرهای زیر آسمانی که مدام موشک می‌بارد، راه می‌رفت؟ اگر می‌گویم زنان، جنس مقاومت را تغییر داده‌اند، این زنان را دیده‌ام. این زنان در گوش فرزندان خود زمزمه می‌کنند که سر بلند کن در جهاد و مقاومت است. حالا «یوکاید» موسی را به نیل خون و آتش و موشک می‌سپارد و آسیه‌ها او را به خاک می‌سپارند. این داستان نجات و رستگاری در دنیای امروز است که زنان و مادران به تصویر درآورده‌اند؛ مرگ را به بازی گرفته‌اند، چون را در آغوش کشیده‌اند و دنیا از شوکشان در حیرت است.

زنان فلسطین کودکان خود را به خاک می‌سپارند و سجده شکر به‌جا می‌آورند تا مرز میان حق و باطل دیگر باریک و غیر قابل تشخیص نباشد. این را مادرها خیلی خوب می‌فهمند. داغ فرزند چقدر تحمل‌گذاز و طاقت‌سوز است... می‌فهمند که هیچ مادری توان حمل بدن بی‌جان فرزندش را ندارد، اما آرمان زن فلسطین قوت‌پاهای اوست. می‌ایستد، تابوت فرزندش را به دوش می‌گیرد، او را به خاک می‌سپارد و به خانه برمی‌گردد تا آن دیگر فرزندش را مهبیای جنگ کند. هیچ چیز بیشتر از عشق مادر به فرزندشان است. حالا آرمان جهاد و مقاومت فلسطین همان علمی است که پیش‌تر از عشق بی‌کران مادران به فرزندشان، نیاید روی زمین بفتد.

زنان فلسطین علمداران مقاومت فلسطینند. شب‌ها در همهجگ موشک، در گوش فرزندان خود لالایی جنگ می‌خوانند. در دلشان آرزو می‌کنند کاش همین فردا جنگ تمام شود. ۷۰سال است در فلسطین شهیدان زنده‌ای متولد می‌شوند که به خونخواهی شهیدان پیش از خود پا به دنیا گذاشته‌اند.

هفته‌هاست مادران دنیا از حماسه مقاومت مادران فلسطین در حیرتند. فرزندان خود را به جای کودکانی که مادر از دست داده‌اند، به جای مادرانی که فرزند از دست داده‌اند، در آغوش می‌گیرند و شرمگین و خجالت‌زده آغوش‌هایی که می‌توانست اندکی از رنج آنها را التیام ببخشد، بغض می‌شوند، گر به‌های بی‌صدا می‌شوند و می‌بارند.

زنان دنیا گر به‌های بی‌صدای این روزهای جنگ فلسطین بودند ناگهان از زنان فلسطین آموختند جز اشک و گریه، می‌توان فریاد هم بود. حالا زنان دنیا همصدای زنان فلسطین، فریادند و این جنس متفاوت مقاومت زنان فلسطین است.

اگر می‌گویم از زنان فلسطین در حیرتم، از آن جهت است که هر چه خواندیم و دیدیم و گفتیم و شنیدیم، ذره‌ای از بر جگرگی آنها را درک نمی‌کنم. تحسین می‌کنم اما حتی لحظه‌ای نمی‌توانم خودم را به جایشان بگذارم. هر بار فقط چند ثانیه به رنجشان فکر کردم، ساعت‌ها فرزندم را در آغوش گرفتم و فهمیدم زن چنین نبردی نیستم. مادر بودن تنها وجه مشترک زنان دنیاست که فهمیدن همدیگر را برایشان آسان می‌کند و من خیلی خوب می‌فهمم چه داغ طاقت‌فرسایی بر دل مادران فلسطین نشسته‌است. آنچه در کش از توانم خارج است، غیرت اعلا و علی حده آنهاست که با همه اوصاف همچنان رنگ زبانه دارد.

آنچه روشن است، وعده الهی است که نصر و پیروزی است. غم‌انگیزترین روزهای فلسطین از راه رسیده‌است و «آلین الصّیحْ یقریب؟». خورشید ظفر در آسمان مسجدالاقصی طلوع خواهد کرد و زنان فلسطین فصل تازه‌ای از آزادی را در دنیای زنان رقم خواهند زد و پس از آن فمینیست‌ها و حامیان آزادی زنان و آنها که دم از استقلال و توانایی زنان می‌زدند، باید بنشینند از تاریخ شجاعت زن فلسطین مشق کنند تا بداندن عمری به قهقرا رفته بودند.

اگر کودک شما مدام به بیرون از پنجره یا محیط اطراف نگاه می‌کند در حالی که قرار است درگیر فعالیت‌هایی مانند تکالیف یا کارهای خانه باشد، می‌توان گفت کودک شما تمرکز کمی دارد. اغلب این بچه‌ها اعتماد به نفس پایینی دارند و همیشه بی‌قرار هستند.

کمبود خواب نقش مهمی در کاهش تمرکز دارد، چرا که فرایند فکری را کند می‌کند، نکته دیگر مضطرب بودن کودک یا نوجوان است. او همیشه از موضوعی رنج می‌برد و ذهنش مشغول است.

مادرانی برای تربیت شهید

بتول می‌گوید: «از زمانی که به‌خاطر دارم همیشه در گیر جنگ با رژیم اشغالگر بوده‌ایم. همیشه شهید و زخمی داده‌ایم، اما این موضوع باعث نشده که از مادران این سرزمین چیزی به جز پرورش شهیدان دیده شود.» مادر شهید «عماد عادل» در مواجهه با شهادت فرزندش به سران رژیم صهیونیستی گفت: «مروژ عماد رفت، اما به جایش ۱۰۰ عماد دیگر جایگزین می‌شود.» در فلسطین، ما در سالک ریزک خاص داریم در مدرسه که هر دانش‌آموز باید در آن روز برای همکلاسی‌هایش روستا و اصلتش در شهری که اکنون در سرزمین‌های اشغالی است را توصیف کند. شهرشان یا چه خوراکی و مشخصاتی معروف است؟ از اول داستان باید این ارائه را داشته باشند تا بزرگ‌ترها... بخش مهمی از آموزه‌های مادران این سرزمین به مسائل دینی برمی‌گردد. ما وظیفه خود می‌دانیم که دروغ «سرزمین موعود» که صهیونیست‌ها ساخته‌اند را زیر سؤال ببریم؛ چون دین اسلام آخرین و کامل‌ترین دین است و بیت‌المقدس نخستین قبله است و دومین مسجد حرام. ما مسلمانان صاحب این سرزمینیم. اینجا حق ماست. در شهر الخلیل حضرت ابراهیم(ع) دفن شده‌اند. اغلب پیامبران در فلسطین دفن شده‌اند. با این عقیده و ایمان کودکان‌مان را بزرگ می‌کنیم.

اولین گام برای افزایش تمرکز، تنظیم خواب شبانه است. بین ۸ تا ۱۰ ساعت خواب برای رده سنی کودکان و نوجوانان کافی است. سپس نشیای خانوادگی را کم کنید و در زمانی که کودک حضور دارد به هیچ عنوان مشاخره نداشته باشید.

خانواده‌های مقاوم فلسطین نگاه متفاوتی به زندگی پیدا کرده‌اند. جنگ آنها را خسته کرده، اما ناامید نه! در خانواده‌های فلسطینی به‌ندرت می‌بینید که تعداد فرزندان یک یا دو تا باشد. همه خانواده‌ها از ۵یا کمتر فرزند باید بیشتر باشند. التزام به خانواده یکی از مشخصه‌های خانواده‌های فلسطینی است. یکی از بخش‌های شیرین مقاومت، از لالایی‌هایی می‌آید که شب‌ها قبل از خواب در گوشمان خوانده می‌شود؛ لالایی‌هایی که هیچ کودکی را در غزه پیدا نمی‌کنید که نشنیده باشد؛ حتی در ماه مبارک رمضان هم بین کودکان‌مان شعرهایی خوانده می‌شود که مفهوم نهایی آن مقاومت و حب وطن است.»

مردم غزه؛ قدر دان همه حمایت‌ها

بتول می‌گفت: «سال ۲۰۱۴ منزل مادر بزرگم را زدند. بعداً آنجا را تمیز و بازسازی کردند، اما چه سود؟ دیگر خاطرات من لابه‌لای آن دیوارها نیست. خاطرات‌مان با دیوارهایی که اکنون با خاک یکسان شده‌اند، دفن شده است. خاطر هست که منزل ما سال ۲۰۰۲ توسط اشغالگران خراب شد. اما تا یکسال بعد هم برای آرام کردن حرارت و شوق‌مان در محل گذر و از مغازه‌های خرید می‌کردیم.» فیلم‌های این روزها را ببینید؛ بیش از ۱۰ساله دار برای رژیم صهیونیستی کروی می‌خواند؛ حتی برای مادران مهم است که فرزندان‌شان نام شهید را هم به‌خوبی به یاد بسپارند؛ نه فقط نام، بلکه تاریخ و محل شهادت آنها را و حتی نوع خدمتی که در راستای نابودی رژیم صهیونیستی انجام داده که منجر به شهادتش شده را نیز به‌خاطر می‌سپارند. این روزها از حرف‌ها و کشورهای دیگر و مخصوصاً مجورهای مقاومت خیلی از مردم قدر دانند، اما مردم غزه خسته شدند، مردم غزه آن‌نارند، برق ندارند، اینترنت ندارند، اما قدر دان همه حمایت‌ها هستند. مردم پشت‌محور مقاومت هستند و می‌فهمند بر آنها چه می‌گذرد.

^[1] «یوکاید، موسی را به نیل خون می‌سپارد»

^[2] «یوکاید، موسی را به نیل خون می‌سپارد»